

РЕЦЕНЗИЯ

от

доц. д-р Радост Спиридонова Асенова, дмн
Ръководител катедра Урология и обща медицина, Медицински факултет,
Медицински Университет - Пловдив

на

дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“
професионално направление 7.1. Медицина, по докторска програма „Обща медицина“
съгласно Заповед №Р-109-449/18.11.2022г. на Ректора на Медицински университет - Варна

Автор: д-р Радица Алексовска

Форма на докторантурата: редовна

Катедра: „Обща медицина“ – МФ, МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ „ПРОФ. Д-Р ПАРАСКЕВ
СТОЯНОВ“ – ВАРНА

Тема: КЛИНИЧНА ПРЕЗЕНТАЦИЯ И ПРЕВЕНЦИЯ НА РИСКА ЗА РАЗВИТИЕ НА ИН-
ФЕКЦИИ НА ПИКОЧНИТЕ ПЪТИЩА В ДЕТСКА ВЪЗРАСТ

Научен ръководител: проф. д-р Валентина Маджова, д.м.

Научен консултант: проф. д-р Димитричка Близнакова, д.м.

1. Общо представяне на процедурата и докторанта:

Представеният комплект материали на хартиен и електронен носител е в съответствие с изискванията за придобиване на образователна и научна степен „ДОКТОР“ в МУ-Варна; Правилник на МУ-Варна и включва следните документи:

- Заявление до Ректора на МУ Варна за разкриване на процедура за защита на дисертационен труд;
- Автобиография с подпис на докторанта;
- Копие на диплома за завършено висше образование, ОКС „Магистър“ с приложението към нея;

- Заповед за зачисляване;
- Протокол от проведен изпит за докторантски минимум;
- Протокол от катедрен съвет с положително решение за готовността за защита;
- Заповед за отчисляване с право на защита;
- Декларация за оригиналност;
- Списък с публикациите, свързани с темата на дисертационния труд (не по-малко от 3 публикации) с подпис на докторанта;
- Копие на публикациите, свързани с темата на дисертационния труд
- Декларация за достоверност на представените документи

Д-р Радица Алексовска придобива ОКС „Магистър“ по медицина в МУ – Варна през 2006г. Професионалният път на д-р Алексовска включва опит в различни направления. След дипломирането си започва работа като лекар в практика за първична медицинска помощ, като в тази област има натрупан в годините най-голям трудов стаж. Допълнително, д-р Алексовска е специализирала за определен период от време в две други направления – ревматология и анатомия, хистология и ембриология.

От 2017г. е титуляр на практика за първична медицинска помощ.

От 2018г. има придобита специалност по „Обща медицина“ в системата на СДО.

Академичното си кариерно развитие стартира през 2010г. към катедра Анатомия, хистология и ембриология, след което се насочва към обща медицина и като редовен докторант към катедра Обща медицина активно участва в обучението на студенти и стажант лекари по медицина на български и английски език.

Във връзка с научния си интерес е преминала курсове за надграждане на знания и умения, един от които е в областта на ултразвуковата диагностика на пикочо-отделителна система.

Членува в БЛС и Европейската организация на оброчителите по обща медицина (EURACT).

Актуалност на тематиката

Дисертационният труд разглежда важен и актуален проблем в общата медицинска практика, свързан със специфична група пациенти, каквато са децата. Инфекциите на пикочните пътища (ИПП) в детска възраст са често срещан проблем в общата практика и се отличава със специфики в клиничната картина, която се променя в зависимост от възрастта на детето и локализацията на инфекцията. ИПП при деца се различават от ИПП при възрастните по отношение на клинична картина, диагностика, начин на протичане и лечение, което изисква специално внимание от общопрактикуващия лекар. Точната и навременна диагностика в детска възраст и

последващо своевременно и подходящо лечение е важно за предотвратяване на хронични болести и последствията от тях в зряла възраст. Въпреки, че през последните десетилетия има събран голям клиничен опит относно ИПП в детска възраст, ИПП остават едни от най-спорните за решаване клинични въпроси в първичната медицинска практика. Справянето с проблема изисква мултидисциплинарен подход и тясна колаборация с родителите на детето, полагащи ежедневни грижи за децата си.

Общо описание на дисертационния труд:

Дисертационният труд е написан на 178 страници, онагледен е с 48 таблици и 26 фигури и 5 приложения. Докторантът се позовава на 314 литературни източника, от които 22 на кирилица и 292 на латиница.

Познаване на проблема и характеристика на дисертационния труд

Темата на дисертационния труд е представена и анализирана задълбочено и многоаспектно. В глава Литературен обзор докторантът се е позовал на мащабни проучвания, като са цитирани съответни и актуални литературни източници от български и чужди автори. Прави впечатление, че д-р Алексовска владее научната терминология по темата, прави критичен анализ и синтез на разглежданата научна информация. Така оформения литературен обзор допринася за обогатяване познанията по проблема с ИПП сред деца. Представени са примери от практиката и научни доказателства в систематизиран вид. Литературният обзор е структуриран в шестнадесет подраздела представящи акценти като се започне от самото дефиниране на проблема, последвано от класификации, честота на ИПП в детска възраст, насоки в клиничната презентация и се стигне до отражение на проблема в по-късна възраст и ролята на ОПЛ и родители в превенцията и управлението му. В глава Цел, задачи и работни хипотези, същите са ясно и точно дефинирани, в логическа последователност. В глава Материал и методи, подробно е описана методиката на цялото проучване. Дизайнът на проведеното проучване съчетава ретроспективен анализ на медицинска документация (епикризи) и две анкетни проучвания съответно сред родители и ОПЛ. Дисертантът лично е участвал в събирането на данни на хартиен носител и в електронен формат, както и във въвеждане, обработка и анализ на данните. В проучването са приложени документален и социологически методи и техники за събиране на информацията. Систематизирането, обработването и анализа на първичните бази данни под формата на количествени и качествени променливи е реализирано със статистически пакет IBM SPSS за Windows v.25. За графичното оформяне на представената информация е използван Microsoft Office (Excel) за Windows 10 и jamovi v.2. Изработените брошура и пос-

тер, въз основа на получените данни от изследването, са предсравени с Adobe Illustrator. В глава Резултати докторантът прави задълбочен анализ на изследваните единици на наблюдение, като собствените резултати от проучването са онагледени и представени детайлно и обхващат всички поставени задачи. Резултатите и дискусиата са представени на 76 страници и заемат над 40% от общия обем на дисертацията. Анализът на данните от литературните източници извежда идеята, че в последните години вниманието е насочено в търсене на решение за подобряване на навременното поставяне на диагнозата ИПП, както и идентифициране на рисковите фактори. Именно тук е важната роля на ОПЛ в първичната и вторична превенция на ИПП сред децата. В подкрепа на това твърдение са и получените резултати при изследване на родителите, според които те се доверяват на информацията получена от ОПЛ повече от тази от други източници. На база собствените резултати, са изведени водещите рискови фактори за развитие на ИПП. Сред най-честите бариери за своевременно диагностициране и управление на ИПП сред деца са идентифицирани спецификите в протичането на ИПП при децата, недостатъчна осведоменост по проблема на ОПЛ и родители, както и времеви ресурс в общата практика. Направените изводи отговарят на изследователската цел и задачи.

Приносите от дисертационния труд са представени като такива с оригинален и потвърдителен характер. Важен извод с оригинален характер е, че за първи път у нас е проведено широко мащабно проучване върху актуалните проблеми относно ИПП в детска възраст, включващо ОПЛ и родители с оглед установяване на най-честите причини, затрудняващи навременно поставяне на диагнозата. От тези с потвърдителен характер считам за важно да подчертая потребностите на ОПЛ от практическо обучение насочено към новите неинвазивни методи за събиране на урина, както и информация за новите биомаркери при диагностициране на ИПП. Особено полезен е и изработеният алгоритъм на действие в общата медицинска практика при съмнение за ИПП и при рецидивиращи ИПП в детска възраст, както и правила за действие под формата на брошура и постер с обучителен характер, с помощта на които ОПЛ да информират родителите относно ИПП в детска възраст.

Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Дисертантът е представил 5 пълнотекстови публикации в научни периодични издания, в които дисертантът е водещ автор.

От прегледа на представените материали, както и от лични впечатления бих могла да заключа, че представените идея, дизайн, методика, собствени резултати и цялостното оформление на дисертационния труд са извършени с личното участие на докторанта. Считам, че д-р Алексовска е подходила отговорно за реализиране на цялостната научна разработка.

Нямам критични забележки и препоръки към проведеното изследване и представените материали.

Авторефератът е написан според изискванията, включва всички раздели, в обем от 72 страници, богато илюстриран с фигури и таблици, отразяващи основните резултати, постигнати в дисертацията.

Заключение:

Дисертационният труд съдържа научно-теоретични и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на МУ - Варна. Представените материали и дисертационни резултати съответстват на специфичните изисквания, приети във връзка с Правилника на МУ – Варна за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че д-р Радица Алексовска притежава теоретични знания и професионални умения по научна специалност Обща медицина, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от оценените по-горе дисертационен труд и автореферат и предлагам на почитаемото научно жури да присъди **образователната и научна степен „Доктор“** на **д-р Радица Алексовска** в докторска програма по **Обща медицина**, Професионално направление **7.1 Медицина**, Област на висше образование **7. Здравеопазване и спорт**.

14.01.2023 г.

Изготвил становището:

Доц. Д-р Радост Асенова, дмн

